

Nota stedelijke vernieuwing op uitnodiging 2015-2018

Stand van zaken, evaluatie en vooruitblik

1. Inleiding

De problematiek van de 70er en 80 er jarenwijken is en blijft een grote opgave. Ondanks het feit dat gemeente en Centrada afgelopen jaren veel in een aantal van deze wijken hebben geïnvesteerd. Een aantal 70er en 80er jaren wijken kennen een cumulatie van sociaaleconomische problemen. Veel huishoudens kennen een laag inkomen, een laag opleidingsniveau en veel schulden en een (te) hoge hypotheek. Vanwege de crisis op de woningmarkt waarbij de waarde van de woningen afgelopen jaren fors is gedaald, hebben veel huishoudens nu een hypotheek “onder water”. Daardoor is het heel moeilijk om te investeren in onderhoud, verbetering of verduurzaming van de eigen woning. Sociale problemen en problemen in de fysieke leefomgeving gaan vaak hand in hand. In deze wijken zijn mensen vaak niet of onvoldoende zelfredzaam. Het is voor hen moeilijk om hun problemen te overzien en om voor een langere periode vooruit te kijken. Veel mensen zijn bezig met overleven. In 2013 zijn gemeente en Centrada gestart met een nieuwe wijze van werken waarbij alle betrokken partijen in de wijk zijn uitgenodigd om met initiatieven te komen ter verbetering van de woning en directe woonomgeving. Deze nieuwe werkwijze hebben we genoemd: *stedelijke vernieuwing op uitnodiging*.

Op 18 februari 2014 heeft de raad het raadsvoorstel startnotitie “Stedelijke Vernieuwing op uitnodiging” vastgesteld.

In deze startnotitie is aangekondigd dat uitwerking van deze notitie zal plaatsvinden. Daartoe dient deze nota. We willen deze werkwijze, gezien de grote opgave die we in de bestaande stad hebben, bestendigen, versterken en de komende jaren uitbreiden. Stedelijke vernieuwing op uitnodiging is veelal een wijze van werken door samenwerken, zoeken, terugblikken en leren uit de ervaringen en op basis daarvan kijken naar de toekomst. Er is niet veel staand beleid, wet- en regelgeving. We willen juist uitproberen het “*anders*”, *samen met anderen te doen*. Daarmee sluiten we aan bij de uitgangspunten van het raadprogramma dd. 13 maart 2014: *Lelystad transformeert*, met onder meer de volgende uitspraken:

“Daar komt bij dat de samenleving wezenlijk aan het veranderen is en dat de gemeente als organisatie daarop zal moeten inspelen. Het zal een zoektocht worden naar een nieuwe productieve wisselwerking met de bestaande partners en actieve burgers die het heft in eigen hand willen nemen.”

“..... een statement ook een uitgestoken hand naar instellingen, organisaties en actieve burgers die vanuit hun eigen belangen en motieven willen bijdragen aan de kwaliteit van de Lelystadse samenleving.”

“In de toekomst zal de overheid en zeker de gemeentelijke overheid als partner van haar inwoners moeten opereren. In Lelystad gaan we naar een participerende samenleving waarin de overheid een belangrijke participant is.”

“Als gemeentebestuur willen we veel meer gebruik maken van de kracht van de samenleving en daarmee energie vrijmaken en nieuwe ideeën ophalen. Daarbij leveren we zelf veel meer maatwerk in plaats van blauwdrukken en letten we scherp op hen die minder zelfredzaam zijn. We stellen daarbij weliswaar kaders, maar bieden vooral ruimte voor ontwikkelingen die de samenleving zelf doormaakt of wil doormaken.”

“Hierbij zijn een heldere taakverdeling, onderling vertrouwen en het bieden van ruimte cruciale toverwoorden.”

Voor het programma **leefbare stad** is in het raadsprogramma, bijlage 3 het volgende vastgelegd:

‘Oude wijken worden gerevitaliseerd op basis van de aanpak stedelijke vernieuwing op uitnodiging ‘

2 Ambitie

Versterking van de sociale cohesie en fysieke leefbaarheid van de oudere wijken. Vitale wijken door en voor de bewoners met een betrouwbare en betrokken gemeente als partner.

3. Stand van zaken propositielab stedelijke vernieuwing op uitnodiging

In het raadsvoorstel Startnota stedelijke vernieuwing (feb 2014) is beschreven hoe in 2013 gestart is met de Ronde Tafelconferenties. Inmiddels zijn we een jaar en twee Ronde Tafelconferenties verder . Op 17 september is wederom een bijeenkomst geweest. De oogst van het najaar 2014 is een drie tal proposities, kort samengevat:

Zie ook de bijlage 1: update Propositielab Lelystad, dd 17 september

A Wijkbedrijf; (een clustering van initiatieven van bewoners met het oogmerk dat samenwerking en synergie tussen de initiatieven ontstaat en dat er eventueel een organisatievorm ontstaat dat gedragen door de bewoners)

Het wijkbedrijf in oprichting kent 3 onderdelen:

- 1.De Groene Reus
2. Eetbaar Lelystad
3. MILA

1. Groene Reus in de Zuiderzeewijk

Energie coöperatie Groene Reus heeft tot doel energietransitie naar schone duurzame energie te stimuleren. Voor de Zuiderzeewijk richt men zich met name op de vraag hoe je de energierekening omlaag kan brengen voor de minder draagkrachtigen in de wijk.

Bewoners van twee blokken in de buurten Eem en Vliehorst zijn geïnteresseerd om aan de slag te gaan om een energieproject op te zetten. Het project richt zich op dakisolatie en/of zonnepanelen. Omdat de meeste daken oud zijn en mogelijk gerenoveerd moeten worden, ligt de prioriteit in eerste instantie op een APK keuring voor de daken.

2. Eetbaar Lelystad

Er loopt een initiatief om een moestuin te maken in de Rode Klif. Er is een Facebook pagina die druk wordt bezocht; Eetbaar Lelystad wil een website waar alle moestuinprojecten gebundeld worden. De samenwerking met de gemeente is sterk verbeterd. Er zijn kortere lijnen en er worden sneller beslissingen genomen.

3. Het project MILA (met Inzet Lukt Alles)

Dit initiatief kent 2 onderdelen: een moestuin die in het voorjaar geopend is en het schilderen van een 17 tal particuliere koopwoningen aan het Amsteldiep dat aan het begin van de zomer van start is gegaan en in het najaar is afgerond.

Er is overleg tussen de verschillende trekkers van de projecten . Het oorspronkelijk benoemde einddoel: een zelfstandig functionerend wijkbedrijf , bestaande uit circa 30 actieve mensen is echter nog niet bereikt. Het is belangrijk dat er een aantal sleutelfiguren zijn, die kunnen samenwerken en overleggen over het vergroten en vernieuwen van initiatieven in de buurt. Zij vervullen een trekkersfunctie voor de diverse projecten en zijn het aanspreekpunt voor bewoners en/of organisaties. Tot de Ronde Tafelbijeenkomst van 17 september werd het ontwikkelen van het wijkbedrijf begeleid door Jurgen van der Heijden, extern adviseur bij het opzetten van wijkorganisaties

B.Kluswinkel

In de loop van 2013-2014 is in de Zuiderzeewijk gewerkt aan de realisatie en inrichting van de Kluswinkel. Oorspronkelijk was het concept van de kluswinkel vanuit de gemeente geïnitieerd als middel om het onderhoud in de wijken te stimuleren mede door de inzet van uitkeringsgerechtigden. Dit idee werd vervolgens gecombineerd met het voorstel van Centrada om het huurderonderhoud op een andere manier te organiseren. Halverwege 2014 is de kluswinkel daadwerkelijk van start gegaan en de eerste ervaringen zijn zeker positief. Naast huurderonderhoud is er een gereedschapuitleenpunt en worden kleine reparaties aan fietsen uitgevoerd. Vandaar ook de ambitie om het concept uit te breiden tot drie locaties. Betrokken partijen zijn unaniem ervan overtuigd dat de Kluswinkel veel potentieel heeft in het organiseren van de betrokkenheid van wijkbewoners bij (het onderhoud van) hun eigen wijk, om daarmee de kwaliteit van wonen en leven een positieve prikkel te geven. Na een succesvolle start medio 2014 is gewerkt aan een definitieve werkvorm , zeker ook in het perspectief van twee extra vestigingen. Dit heeft begin 2015 zijn beslag gekregen in een werkplan op basis waarvan de drie partners: gemeente, Werkbedrijf en Centrada een startbesluit kunnen nemen voor de uitrol in 2015 en 2016. In het werkplan zijn afspraken gemaakt over wijze van werken, organisatie en aansturing.

De Kluswinkels zijn centrale punten in de wijk van waaruit onderhoud aan woning en directe omgeving wordt gestimuleerd. Niet alleen in de wijk maar ook door de wijk. Uitgangspunt hierbij is zelforganisatie in de wijk: betrokken bewoners die via allerlei wijkinitiatieven zelf de handen uit de mouwen (laten) steken, waarbij de initiatieven elkaar versterken en van elkaar profiteren.

De Kluswinkels vallen onder de principes van Stedelijke Vernieuwing op uitnodiging. Dit houdt in: niet vooraf “doodknuffelen” met SMART doelen. Laten gebeuren, loslaten. Zo lang het maar blijft passen binnen het hogere doel van de leefbaarheid in de wijk, middels het vergroten van de aandacht voor (investeren in) de kwaliteit (in brede zin) van de woningen. De kluswinkels kunnen de ontmoetingsplek in de buurt worden waar allerlei initiatieven kunnen samenkomen:

Buurt-schilderprojecten, moestuinanleg, klusworkshops, energie-coöperatie, ontwerpsuggesties, Nul-op-de-meter-renovaties, ouder-betrokkenheid, gereedschapsuitleen, repair-café, etc. etc.

De Kluswinkel is dan de fysieke plek waar dit allemaal samenkomt en mensen en klussen elkaar aanvullen en versterken.

C. Verduurzamen van woningen

Op de Hoek van 't IJ is een eerste "0 op de meter woning" door een viertal bouwbedrijven opgeleverd. De komende twee jaar zal de woning als modelwoning functioneren. De Kluswinkel wordt gevraagd een rol te spelen in het verzorgen van voorlichting voor en rondleidingen aan geïnteresseerden. Het verduurzamen van particuliere woningen is niet alleen een technische opgave, maar zeker ook een financiële. Hoe kunnen financieringsarrangementen voor bewoners met een smalle beurs ontwikkeld worden? Daarbij moet gekeken worden naar wat de bewoner zelf kan doen. Door zelfwerkzaamheid kunnen de arbeidskosten omlaag gebracht worden. Zo wordt door de bouwers gekeken naar alternatieven om in stappen van verduurzaming te werken en ligt er ook een 'warme voeten idee'; een start naar verduurzaming met vloerisolatie.

D. Initiatief "oog voor de buurt"

In het voorjaar kreeg de gemeente het verzoek van de Rijksbouwmeester die in Lelystad een propositie wil ontwikkelen gericht op de vernieuwing van wijken en buurten. Het doel is om te leren van hetgeen al in de wijk gebeurt en op basis daarvan tot nieuwe ontwerpideeën te komen voor particuliere woningverbetering. Men gaat op zoek naar het vakmanschap dat al in de wijk aanwezig is. Een architect kan bewoners helpen om de ideeën die de bewoners zelf al hebben om te zetten in een ontwerp, zodat het idee ook uitgevoerd kan worden. "Oog voor de buurt" zoekt daarbij aansluiting bij de bestaande proposities en kan vanuit de Kluswinkel gaan werken.

E. Ronde Tafel bijeenkomsten

Het proces van De Ronde Tafelbijeenkomsten is in 2014 begeleid door Platform 31. De Ronde Tafelbijeenkomsten worden ongeveer 2 a 3 keer per jaar gehouden, al naar gelang de behoefte van partijen. Platform 31 heeft ook gezorgd voor updates van de ontwikkelingen van de diverse proposities en projecten zodat alle partijen geïnformeerd zijn. Daarnaast heeft Platform 31 begeleiding aan partijen geboden. Het zo 'smart' mogelijk benoemen van te realiseren doelen, inspanningen die daarvoor nodig zijn en partijen verbinden die elkaar daarbij kunnen helpen is een belangrijke bijdrage van het Platform.

F. ISV projecten stimulering woonomgeving en projecten mensen maken de straat

Naast deze stedelijke vernieuwingsproposities zijn in het verleden ook projecten opgezet in het kader het Lokaal Akkoord met Centrada, om met inzet van de laatste ISV middelen (ISV budget stimulering woonomgeving Zuiderzee-en Atolwijk) kleinschalige leefbaarheidprojecten op te zetten, waarbij de gemeente de actieve betrokkenheid van de bewoners bij hun directe woon -en leefomgeving stimuleert. In de Atol en Zuiderzeewijk zijn in 2014 de volgende resultaten behaald in samenwerking met bewoners en/of andere partijen zoals Centrada en Stichting Welzijn Lelystad. De ISV bijdrage van het rijk is inmiddels beëindigd . De wijze van werken met ISV budgetten en herstructureringsprogramma's , is het laatste jaar steeds verder gekanteld van initiërend en sturend vanuit de gemeente naar meer ondersteunend en samenwerkend met andere

partijen. De zelfwerkzaamheid van de bewoners in de buurt komt steeds meer centraal te staan. Daarmee passen de kleinschalige ISV projecten steeds meer binnen de uitgangspunten van de werkwijze van stedelijke vernieuwing op uitnodiging. In deze paragraaf wordt een korte opsomming gegeven van de stand van zaken van deze projecten.

- Fjordpark

In het kader van het groot onderhoud in de wijken rondom het Fjordpark zijn er informatieavonden georganiseerd. Daarnaast is er apart overleg met bewoners geweest over het Fjordpark. Een groot groen gebied in de wijk, wat als pluspunt wordt ervaren maar dat niet goed wordt gebruikt. Bewoners gaven aan het belangrijk te vinden dat de beplanting in het park flink gesnoeid wordt waardoor de zichtlijnen weer duidelijk worden en daarmee de veiligheid wordt vergroot.

Dit werk is in de zomervakantie 2014 uitgevoerd. Een informele speelplaats (met natuurlijke materialen) en een losloopveld voor honden wordt samen met en door een groep bewoners in het voorjaar van 2015 gerealiseerd.

Daarmee is dit project afgerond. Door het op deze manier afronden van dit project is er bij een aantal bewoners weer positieve energie ontstaan. Zaak is nu om dit samen met alle betrokken partners in de wijk te benutten.

-Gereedschapsuitleen

N.a.v. vragen van bewoners is op initiatief van de gemeente samen met Welzijn Lelystad een gereedschapuitleenpunt opgezet. Het gereedschapuitleenpunt heeft inmiddels een plek gekregen binnen de kluswinkel. De uitleen wordt verzorgd door de medewerkers van de kluswinkel. De eerste ervaringen zijn positief.

-Nette straat

Diverse projecten met als doel de afvalcontainers meer uit het zicht te halen waardoor een netter straatbeeld ontstaat. Dit betrof afscheidingen van betongaas gecombineerd met klimop.

Ook zijn er een aantal achterpaden aangelegd en/of aangepast. Het aanleggen van de beplanting is veelal samen met de bewoners gedaan.

G Mensen maken de straat

Vanuit het ISV activeringsbudget lopen ook projecten Mensen Maken de Straat. Een van de doelen is het bevorderen van de actieve betrokkenheid van de bewoners bij hun directe woon-en leefomgeving. Het project geldt voor alle woonwijken. Partijen als Centrada, Stichting Welzijn Lelystad, gemeente en bewonersorganisaties spelen een initiërende en ondersteunende rol.

Projecten in de Zuiderzee-en Atolwijk betreffen bv inrichting en beheer van een stukje directe woonomgeving van bewoners door bewoners en schoonmaakacties.

4 Evaluatie en lering

Geconcludeerd kan worden dat partijen elkaar de afgelopen periode steeds meer hebben gevonden. De kluswinkel vormt daarin een 'natuurlijk' ontmoetingspunt. De proposities zijn veelbelovend en dragen niet alleen bij tot fysieke verbetering van woningen en buurten maar zeker ook tot versterking van de sociale cohesie in de buurt.

De ontwikkeling van een sterk door de gemeente gestuurde, geregisseerde en gefinancierde stedelijke vernieuwing, programma en project gestuurd, naar stedelijke vernieuwing op uitnodiging waarin initiatieven uit de wijk en van betrokken bewoners en partijen komen, kan dan ook zeker positief genoemd worden. Er is een sterke samenhang met de ISV projecten stimulering woonomgeving en Mensen Maken de Straat. De ISV projecten zijn gestart vanuit de "oude" werkwijze en rol van de gemeente: initiëren, programmeren en regisseren. Inmiddels wordt steeds meer de initiërende rol bij andere partijen gelegd en/of wordt in een volgende fase van het proces de rol overgenomen door een derde partij, bijvoorbeeld de uitleen van gereedschap door de kluswinkel .

Er is echter ook nog lering te trekken en verbetering te boeken in de toekomst. De praktijk is veelbelovend en tegelijkertijd weerbarstig; de kluswinkel is een prachtige 'marktplaats' van en voor bewoners in de Zuiderzeewijk maar kan nog aan organisatie en kracht winnen. De initiatieven van de bewoners hebben tot een aantal mooie resultaten geleid zoals het opknappen en schilderen van de woningen aan het Amsteldiep en moestuinprojecten. Hoe kunnen deze initiatieven robuuster worden en uitgebreid worden en hoe kunnen initiatiefnemers in de wijk elkaar nog beter vinden, ondersteunen en versterken. Het is ingewikkeld om voor de propositie '0 op de meter' financieringen voor verduurzaming te ontwikkelen voor mensen met een krappe beurs. Daar is commitment van vele partijen voor nodig.

Gemeente, Centrada en het Werkbedrijf hebben gezamenlijk een werkplan voor kluswinkels opgesteld. Betrokken partijen zijn unaniem in de overtuiging dat de Kluswinkel bijzonder veel potentieel heeft in het organiseren van de betrokkenheid van wijkbewoners bij – het onderhoud van – hun eigen wijk, om daarmee de kwaliteit van wonen en leven een positieve prikkel te geven. Natuurlijk bestaat het risico dat de kluswinkel uiteindelijk onvoldoende draagvlak zal vinden in de wijk om tot een volledig autonome vorm te komen (een wijkonderneming). De resultaten van soortgelijke ondernemingen in het land zijn wisselend. Het enthousiasme van de wijkbewoners, de aard van de werkzaamheden, de samenwerking tussen wijk en externe partijen zoals in dit geval de gemeente en Centrada; deze en nog veel meer actoren bepalen uiteindelijk de slagingskans van de formule zoals die in dit werkplan wordt uitgedragen.

Gemeenschapsvorming kan nog versterkt worden, evenals de samenhang en samenwerking tussen initiatieven. Meer mensen kunnen en moeten nog betrokken worden bij het verbeteren van hun eigen woning en woonomgeving en de leefomgeving van hun eigen buurt. De sociaal-economische omstandigheden van vele bewoners maken het ook weerbarstig om deel te kunnen nemen aan het opknappen van hun woning. Het belang van zelfwerkzaamheid kan versterkt worden. Het vraagt dus nog veel energie, betrokkenheid, samenwerking en blijvend commitment van alle partijen om uit de pioniersfase te komen en tot meer robuuste en stabiele, maar energieke proposities te komen.

Rond de kleine, maar zeer betrokken kring van initiatiefnemers, is een grotere kring van betrokken en participerende bewoners en bedrijven dringend gewenst.

Binnen de gemeentelijke organisatie ontwikkelen we ook steeds meer een andere wijze van werken. We geven meer ruimte aan bewonersinitiatieven en proberen terughoudend te zijn in het stellen van randvoorwaarden. Deze cultuuromslag kan nog versterkt worden.

Anderzijds is met de ervaringen van afgelopen tijd nog eens duidelijk geworden dat stedelijke vernieuwing op uitnodiging in wijken als de Zuiderzee- en de Atolwijk niet een

kwestie is van loslaten. Blijvende betrokkenheid en aandacht en het blijvend attent zijn om nieuwe impulsen te geven is nodig.

Het in opdracht van de gemeente opgesteld essay, getiteld: "uitnodigen is een prettig werkwoord", een essay over het samenspel tussen lokale initiatiefnemers en overheid in Lelystad, geschreven door Frans Soeterbroek (bureau De ruimtemakers) en Olof van der Wal (Platform 31), gaat over de werkwijze van de gemeente; ook worden aanbevelingen gedaan (zie bijlage 2).

Tot slot kan lering worden getrokken uit een onderzoek en inventarisatie van een stagiair naar bewonersinitiatieven in de Atol en Zuiderzeewijk. (zie bijlage 3).

De inventarisatie heeft tot doel aan te geven waar op wijk- of buurtniveau de energie in de wijk zit, zodat deze aangeboord kan worden. Mogelijk kunnen er ook op basis van dit overzicht nieuwe verbindingen in de wijk ontstaan. Daarnaast biedt de inventarisatie inzicht in de ervaringen van burgers in de wijk.

Het essay en onderzoek en andere ervaringen uit het propositielab zullen ook voor een sterkere samenwerking tussen stedelijke vernieuwing op uitnodiging, mensen maken de straat en andere participatie initiatieven zorgen.

5. Doel voor 2015 - 2018

De komende periode willen we :

- A. De proposities in de Zuiderzeewijk versterken
- B. Stedelijke vernieuwing in de Atolwijk ontwikkelen.
- C. een routekaart ontwikkelen voor de ontwikkeling van stedelijke vernieuwing naar de andere wijken van Lelystad

A De proposities in de Zuiderzeewijk versterken

Dit betekent concreet:

In 2015 willen we:

- Een businessplan opstellen gericht op drie Kluswinkels in Lelystad, waarmee de hele stad bereikt kan worden.
- De initiatieven van het wijkbedrijf uitbreiden:
 - Project MILA wil een volgend hofje opknappen;
 - De Groene Reus ontwikkelt een APK keuring voor daken en start een pilotproject voor een pilot met zonnepanelen.
 - Eetbaar Lelystad maakt een moestuin op de locatie binnentuin van de Rode Klif.
 - De bouwbedrijven werken op basis van de ervaringen van de eerste modelwoning "0 op de meter" aan de uitbreiding van de pilot tot 20 woningen.
 - Het initiatief "oog voor de buurt" maakt het vakmanschap in de buurt zichtbaar en onderzoekt samen met bewoners in de Zuiderzeewijk wat op basis van de behoeften van bewoners concrete mogelijkheden zijn om hun woning op te knappen.
 - Er zijn meer bewoners actief betrokken bij de proposities in de Zuiderzeewijk.
 - Partijen 'vinden' elkaar. Er kan bijvoorbeeld een platform gevormd van actieve bewoners die regelmatig bij elkaar komt om actuele zaken en ideeën voor de buurt in de buurt de bespreken.

B. Stedelijke vernieuwing in de Atolwijk opstarten

In de Atolwijk voert de gemeente veel groot onderhoudsprojecten in de openbare ruimte uit; uit ISV restgelden stimulering woonomgeving en “mensen maken de straat” zijn en worden diverse projecten ter verbetering van de sociale en fysieke leefomgeving gerealiseerd.

In 2015 en volgende jaren willen we samen met andere partijen als Centrada en Stichting Welzijn Lelystad initiatieven van bewoners in de Atolwijk verder stimuleren middels Pleingesprekken; we willen een sterkere verbinding leggen met “mensen maken de buurt”, bewoners stimuleren, vragen wat er leeft, het initiatief bij de bewoners leggen maar wel ondersteunen.

C. Een routekaart ontwikkelen voor de ontwikkeling van stedelijke vernieuwing naar de andere wijken van Lelystad. De routekaart moet het perspectief gaan bieden voor de komende jaren.

6. Randvoorwaarden en Financiën

Ter stimulering en ondersteuning van plannen van derden, kan de gemeente een financiële bijdrage verstrekken. Daarbij willen we aansluiten bij de vraag en de kracht uit de buurt. Het zal veelal gaan om ondersteuning van kleinschalige verbeterprojecten op initiatief van buurtbewoners gericht op verbetering van woningen en leefomgeving. Dit vergt maatwerk in het handelen van de gemeente. Het is dan ook niet de bedoeling om bij verordening en/of beleid een veelheid aan regels aan initiatiefnemers op te leggen. Dit verhoudt zich niet met het doel bewoners of andere betrokken partijen uit te nodigen om met creatieve ideeën ter vitalisering van de wijk te komen. Dit betekent dat de gemeente enig, maar kleinschalig risico neemt, omdat het realiseren van de door de initiatiefnemers beoogde doelen, niet op de voorhand gegarandeerd is.

Een aantal randvoorwaarden ter bewaking van de doelen van de gemeente, luiden:

Randvoorwaarden

- Een initiatief van derden levert een bijdrage aan de leefbaarheid van de buurt of wijk;
- Een initiatief draagt bij aan de participatie van de bewoners van een buurt dan wel wijk. Bewoners dienen zelf een actieve rol te spelen bij de uitvoering van het initiatief.
- Er mag geen sprake zijn van uitsluiting van bewoners.
Bij een verzoek om een financiële bijdrage is de gemeente in principe geen hoofdopdrachtgever en er dient altijd sprake te zijn van een vorm van cofinanciering. De eis is bedoeld om aan te geven dat de gemeente niet langer alleen voorziet in de benodigde middelen (financieel, personeel en materieel) maar dat er op dit gebied ook inbreng vanuit betreffende wijk en/of betrokken marktpartijen noodzakelijk is.
- Een initiatief heeft lokale binding met een buurt; indien een initiatief van oorsprong stedelijk of regionaal/landelijk is, moeten de effecten waarvoor ondersteuning wordt gevraagd wel in de buurt herkenbaar zijn.
- Een initiatief heeft een effect op een door de gemeente geprioriteerde wijk of buurt.
- Er is sprake van wederkerigheid en overdraagbaarheid (inzet, kennis en kunde).

- Bekeken wordt of een initiatief past binnen bestaand beleid. Is dat niet het geval, dan wordt het belang van het initiatief voor de buurt of wijk afgewogen tegen de zwaarte van de strijdigheid met vaststaand beleid.

Financiën

In de begroting 2015 (paragraaf revitaliseren oude wijken op basis van de aanpak stedelijke vernieuwing op uitnodiging) is aangekondigd dat in deze nota uitwerking zal worden gegeven aan de financiële werkwijze.

Voor stedelijke vernieuwing is in 2014 een bedrag van € 775.000 beklemd voor initiatieven voor stedelijke vernieuwing (zie raadsvoorstel Stedelijke vernieuwing op uitnodiging , reg nr. 131076490).

Om de komende jaren snel en flexibel in te kunnen gaan op de initiatieven, wordt voorgesteld om jaarlijks een indicatief bedrag voor deze initiatieven te budgetteren.

De inschatting is dat er jaarlijks gemiddeld € 50.000 nodig is voor de proceskosten en een indicatief bedrag van € 70.000 per jaar voor ondersteuning van de initiatieven.

Spelregels voor besteding van het indicatief bedrag:

- De raad zal steeds in het voorjaar geïnformeerd worden over de dán bekende initiatieven (niet limitatief) en hoe de € 70.000 besteed zal worden; in 2015 middels deze nota stedelijke vernieuwing op uitnodiging en vanaf 2016 middels een brief. Voor 2015 is al bekend dat er € 20.000 nodig is voor het werven van bewoners in de wijk in het kader van het initiatief Kluswinkel.
- Bij de jaarrekening wordt gemeld welke initiatieven in het jaar tot uitvoer zijn gekomen en wat de bestedingen zijn.
- Het uitgangspunt is dat voor één initiatief niet meer dan € 50.000 bijdrage wordt toegekend door de gemeente. Mocht de bijdrage de € 50.000 overschrijden, dan wordt dit separaat aan de raad voorgesteld .

Bijlage 4 biedt een overzicht van de uitgaven in 2014.

Naast een bijdrage aan derden, zal ook vanuit het ambtelijk apparaat soms een bijdrage in uren aan initiatieven uit de wijk besteed worden, zoals uren voor procesondersteuning, teken/ontwerpuren voor initiatieven ter verbetering van de openbare ruimte enz..

Deze uren worden voor 2015 geraamd op 500 uur. Dit is een raming op basis van ervaringen uit voorgaande jaren. Deze uren worden gedekt uit het product stedelijke ontwikkeling / stedelijke vernieuwing op uitnodiging. Jaarlijks zal in de kadernota voor de ontwikkelcapaciteit worden aangegeven wat de raming van benodigde uren is voor het volgende jaar.

7. Prioritering

Bij de start van de Ronde Tafelconferenties in het voorjaar van 2013 is gekozen om prioriteit te geven aan de Zuiderzee- en de Atolwijk. Dit omdat de problemen in deze twee wijken groot zijn. Onderdeel van de problematiek is het versnipperd woningbezit: deel particulier

bezit en deels in bezit van de woningstichting. De Atol-en Zuiderzeewijk kennen een groot percentage goedkope particuliere woningen; vaak slecht onderhouden particulier bezit verspreid over en door de buurten.

Nu, een kleine twee jaar verder valt er gelukkig te concluderen dat er naast de vele kwetsbare huishoudens, ook bewoners zijn met kracht en initiatief; bewoners die samen met hun buurtgenoten werken aan de verbetering van de leefbaarheid in hun buurt. Deze initiatieven zijn echter nog te kwetsbaar om al de koers te verleggen naar andere wijken. We hopen dat met ondersteuning de initiatieven sterker worden, dat meer bewoners zich aansluiten en nieuwe initiatieven in deze wijken de komende periode van start gaan. Daarom blijven de Zuiderzee- en de Atolwijk voor initiatieven stedelijke vernieuwing op uitnodiging de eerste prioriteit houden voor eventuele financiële en andersoortige ondersteuning zoals begeleiding e.d..

Mochten er initiatieven uit andere wijken komen in het kader van stedelijke vernieuwing die een vorm van ondersteuning vragen, dan wordt gekeken welke andere mogelijkheden er binnen de gemeente zijn om deze initiatieven ondersteuning te bieden. In ieder geval wordt er afgestemd en samengewerkt met het project "mensen maken de buurt".

Tot slot

Naar concrete resultaten.

Afgelopen jaren zijn een intensieve zoektocht geweest naar mogelijke initiatieven van bewoners, naar proposities/initiatieven van andere partijen, naar ontmoetingsplekken in de wijk en naar samenbindende energie.

Dit heeft veel opgeleverd: het initiatief van een kluswinkel die steeds meer een "marktplaats" wordt van vraag en aanbod van bewoners. De idee kluswinkel biedt ook veel potentie om uitgebreid te worden naar andere wijken. Er ligt een propositie "nul op de meter woning" die vraagt om financieringsconstructies, technische uitwerking en marketing; bewoners richten moestuinen in waarin ook kinderen de "natuur" ontdekken en bewoners helpen elkaar om hun woning te schilderen. Tussen en binnen initiatieven worden steeds meer verbindingen gelegd en ontmoeten mensen elkaar.

Dit geeft veel energie voor de toekomst.

Anderzijds zijn veel ontwikkelingen ook nog fragiel; financiering van zowel kleine opknappbeurten als een grote verduurzamingsaanpak van woningen is geen sinecure, zeker voor mensen met een zeer smalle beurs. De uitdaging is de kring van betrokkenen en actieve bewoners groter te maken. We willen ook in de Atolwijk initiatieven ter verbetering van de leefomgeving stimuleren. We hebben geleerd de bewoners het voortouw te geven maar niet los te laten; we moeten juist verbinden, stimuleren en ondersteunen.

Dat is de opgave voor de komende jaren.

Bijlagen:

1. Update Propositielab Lelystad, dd 17 september
2. "Uitnodigen is een prettig werkwoord", een essay over het samenspel tussen lokale initiatiefnemers en overheid in Lelystad, geschreven door Frans Soeterbroek (bureau De ruimtemakers) en Olof van der Wal (platform 31)
3. Inventarisatie initiatieven Atol-en Zuiderzeewijk en samenvatting en aanbevelingen scriptie Jasper Timmerman
4. Bestedingen stedelijke vernieuwing in 2014.